MISTERELE
MAHALALELORU
SAU
CRONICA SCANDALOASA A ORAŞULUĬ.

№. 7.

REVISTA CARNAVALULUĬ SAŬ CRONICA BALURILORU MASCATE.

POMU VERDE (ɜrmare) **DRUMUL DE FIER, VILCEC, IANOŞ ŞI LUCA, SALCIA PLETOASĂ.**

DE

N. T. ORAŞANU.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

BUCUREŞTĬ.
IMPRIMERIA NIFON MITROPOLITUL.
1858.

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMÂNE

REVISTA CARNAVALULUI

saŭ

KRONIKA BALURILORŬ MASKATE.

NB. Dintr'o greşală nepreveţută s'a ştiut a se pune în No 6 ceea ce urmează mai la vale.

Balulŭ de la pomulŭ verde.

Înkinăţiţivъ o intrare pe sъbtŭ unŭ gang, în kare se aflъ o odae, iar în faţa uliţii o bъrbierie kare serbъ de garde-robъ. Aiĉi se denъnŭ în mila Domnъlŭi, xaîne, naltoane, galomĭ, skъrteĭĉi şi mantale, dintre kare, la sfîrşitъlŭ balъlъi, o mare uarte se nerdŭ. Tot aiĉi, e şi o niatrъ marĕ, ne kare damele, kînd e noroiŭ 'şĭ snъlŭ piĉoarele. Trebъe însъ sъ ştiţi, kъ nobilele dame ce vinŭ la aĉestŭ balŭ şi la ĉele-alte

de felulŭ avestuia, nu le dă mîna a veni în trăsură, afară numai daca nu găseskŭ vre-unŭ june komulesentŭ în kursul săptămînii, ka să-lŭ arunească ventru dzvere ui întoarvere. La kazŭ kontrariŭ, slujnika, ku felinarulŭ anrinsŭ, ui k'un vrvor ku anŭ, le serbă de kălăuză, ui kokoanele ku nantofii ui voraniĭ în legătură, o vrmezŭ deskulge nrin noroiŭ nînă la vestita niatră, unde dunŭ kum vă suuseiŭ, îui snală nivoarele. Altură ku niatra snălătoare, e o lavigă de lemnŭ ne kare maska made de se înkalgă, ui dune aveea intră în balŭ, narkă nivĭ ustroiŭ a mînkatŭ nivĭ gura-ĭ miroase.

Sala kuadrată, se ilumineazŭ de unŭ nolikandelŭ, în kare ardŭ doui funĭ de lumînări de stearină; orkestra komusă de doui-snre-zeve muzikangĭ din banda statului majorŭ militarŭ, esekută ku vioivine dangurile obivĭnuite la noĭ, ui dangatoriĭ saltŭ ka unde le snumoase, fără a kăta kă skîndurile nodealeĭ de josŭ, nu se înkeiŭ bine ui kă nodeala de sus saŭ tavanulŭ e nrea josŭ lăsatŭ. Kînd tave banda militară, lăutarii din skaune, kare sînt veĭ maĭ bunĭ, esekută tot felulŭ de kînteve naționale, kare înkîntă urekea romînului neaomŭ.

Balulŭ de la pomulŭ verde.

(Încheere).

Din kînd în kînd se aude nrin sală kîte unŭ kiotŭ, kîte o înjurătură, kîte o palmă datŭ. Asta însă nu e nimikŭ; ku tare-ui a bătut amanta kăvĭ a vorbitŭ ku altul. Alt'datŭ doi inui se iaŭ la veartă, fie-kare-ui kiamă amivii săi, ui vezi balul dizizat în doue tabere inemive; se înjurŭ, se amenințŭ, se batŭ, ui omul de nrivigere alŭ noligii, gonește ne velŭ maĭ anrinsŭ, kîte-odată ui ne velŭ fură vină, ui dune ve se fave aveastă satisfakgie, se îmnakŭ ku togii, dangurile reînveuŭ, ui vrmezŭ a se amuza nînă kînd se sfîrmeskŭ lumînările din nolikandelŭ; atunci muzika învene marșulŭ, unii se tragŭ ne akasă, iar algii trekŭ la birtŭ josŭ, ui abia la zio, nlekŭ d'aivĭ, ku kapulŭ ameguitŭ de ostenealŭ ui de vinŭ.

Balulŭ la drumulŭ de ferŭ.

(Eisenbahn).

Neste drъmŭ de biserika St. Anostolĭ, e o zidire ne tenkъitъ, de o nroastъ anaringъ, aвînd doъ faŋade ne aveeaшĭ вliŋъ, kare noartъ nъmirea ziseĭ biserivĭ; intrarea nrinvinalъ, nrekъm ши intrarea vea mikъ, noartъ firma „Gastundbal-haus zur Eisenbahn (birt ши kasъ de bal la drъmъl de ferŭ) aвînd ши o lokomotivъ desinatъ la mijlokъl tableĭ. Kъrtea, kare e nrea strîmtъ, nъ nermite trъsъrilor a intra înnъъntrъ, ши kiar de le arŭ nermîte, trъsъrile nъ sîntŭ nebъne a merge la avestŭ вestitŭ balŭ. Aivĭ ka ши la balъlŭ nrevedentŭ, damele orĭ nънŭ galoшŭ ши visme, la kazŭ de noroae, saŭ вinŭ sъmese ши deskъlge; însъ aivĭ aŭ o maĭ mare înlesnire. De ши liuseшte niatra nentrъ sunlatъl nivoarelorŭ, însъ la kanъlŭ skъriĭ, se gъseшte tot d'aъna ънŭ xîrdъŭ nlinŭ kъ anъ, kare skъeшte ne dame d'amŭ adъve anъ d'a kasъ. Dъne sunlarea nivoarelorŭ, nobilele mъsvĭ ъrkŭ skara înfъga ши nъvъleskŭ în sъrita în frъmoasa salъ a balъlъĭ.

Skara balъlъĭ вine sъbt nimte gangъrĭ saŭ bevivrĭ, ънde, damele vele ve n'aŭ kъ ve kъm-

nъra bilete de intrare, se adъnŭ în stolъrĭ, aштentînd sosirea вre-ънъĭ jъne komulesentŭ. Vele ve nъ aŭ norovirea de a gъsi asemenea jънĭ, tremъrŭ ne lîngъ skarъ nînъ la ora kînd se ardikъ nlata; atъnvĭ ши ele întrъ ши se amestekŭ nrintre vele-alte, ши katŭ a se desnъgъbi de timnъlŭ nerdътŭ, nelъsînd sъ le skane вre-ънŭ singъrŭ jokŭ.

Бътъĭ, înjъrътъrĭ, ka ши la nomъl вerde, ши noate înkъ maĭ kъ abъndenŋъ. Veĭ ve se înkъlzeskŭ de jokŭ, aŭ drentъlŭ a se desbrъka de gerove, fъrъ a adъve skandalŭ înnalteĭ sovietъŋĭ d'aivĭ. Mъzika fave ънŭ sgomotŭ, aseminea kъ velŭ de la marea emire a lъĭ Satan, kare, kъ toate avestea, se gъseшte foarte dъlve ши nlъkътŭ de kътre adънare.

Între lъmea de rînd kare se вede la avestŭ balŭ, ka ши la nomъl вerde, se maĭ zъreшte ivĭ ши kolea ши kite ънŭ skriitorŭ doĭ, kare ши a nriimit de kъrînd lefшoara, saŭ kare шĭ a lъat-o maĭ înnainte de la вre-o nersoanъ îndatoritoare, kъ nroventъl obivînвitŭ nrin kanŋelerii, de ънŭ galbenŭ ne lънъ, saŭ noate ши maĭ mъltŭ, dъne kъm s'aŭ înвoitŭ. Ънiĭ dintr'înшiĭ, maĭ liberalĭ, keltъeskŭ fъrъ nivĭ o mъsъrъ gratifikaŋia ve gъвernъlŭ le-a dat-o snre mîngîere ши înlesnire la trebъinŋele вieŋeĭ.

Nriutr'aveasta, nъ вoiŭ sъ înŋeleg ne toatъ klasa amnloiatъ, kъnoskътъ sъbt nъmirea de skrii-

torĭ, transkriitorĭ ɯi koniɯtĭ. Kɜnoaɯteɲĭ nrea bine kъ într'o nъdɜre ɜerde sînt mɜlte lemne ɜskate; ɯi gɜɜernɜlĭ kare nrin gratifikare aĭ ɜoit sъ ɜɯɜreze oare kɜm soata slɜjbaɯilor, negreɯit kъ a nrevъzɜtĭ korɜnɲia ɜneĭ nъrɲĭ dintr'aveastъ klasъ, dar, n'a deosebitĭ ne koniɜlĭ risinitorĭ din velĭ bɜnĭ.

În sfîrɯitĭ, ilɜminarea, bɜfetɜl ɯi birtɜlĭ sînt întokmaĭ ka la Nomɜlĭ ɜerde; beɲia ɲine ɯi aivĭ, nînъ la zio, ɜmnlîndĭ de nlъvere ɯi de înkîntare ne konɜibĭ.

Balul de societate

Vilcek.

Avestĭ balĭ ilɜstrɜ, aɯezatĭ în fɜndɜlĭ kɜrɲiĭ xanɜlɜĭ lɜĭ Bilakros, e ɜestitĭ nentrɜ ɜalɲɜrile minɜnate ve se danɲĭ într'însɜlĭ, dintre kare velĭ nɜmitĭ, „o du lieber Augustin“ se renetъ de maĭ mɜlte orĭ, akomnaniat de voknitɜrile stiklelorĭ de bere, ne kare nɜ le nrididemte kɜ adɜverea vinvĭ saĭ mase bъeɲĭ aĭ birtɜlɜĭ. Sovietatea vea maĭ ilɜstrъ a modistelorĭ, a negɜɲetorilorĭ din nodɜlĭ Mogomoae, kare sînt maĭ toɲĭ streinĭ, a jɜnilor ɲentilomĭ kare dɜne moda narisianъ, nreferĭ amorɜrile kɜsъtoreselor de tot felɜlĭ ɯi nerdĭ zioa trekînd în birjъ ne la magazinele ɜnde mivele grizete, kɜ nъrɜlĭ tɜiatĭ, kosĭ la bonete, nъlъrii, rokĭ, saĭ fakĭ florĭ ɜîndĭ nandlive, mînɜɯĭ, mitenɜrĭ ɯ. v. l. Ivĭ ɜezĭ o damivelъ simɲibilъ kare nriimemte amorɜlĭ nronɜssĭ de ɜnĭ jɜne, kɜ kondiɲie de a nɜ o ɜedea dekît o orъ ne zi (ɯi aveea fiksъ) ɯi de a nɜ o kontrola de întrebɜinɲarea velɜĭ-altĭ timnĭ, nivĭ de a-ĭ obserɜa ɜizita ɜre-ɜnɜĭ altĭ jɜne. Din koavĭ, o maskъ, kare kɜrmъ ɜorba ve are kɜ ɜnĭ jɜne, ka sъ adrese aveastъ mikъ frasъ komnanioaneĭ sale: „mĭ

e sete, saŭ „mĭ e foame, „kъvĭ modestia o onreute de a zive jъnelъĭ „aĭdĭ la bъfetŭ saŭ la birtŭ;“ ші daka întreъorbitorъlŭ sъŭ e ɣenerosŭ, galantŭ, daka aleargъ înnaintea doringelorŭ ші trebъingelor mъsviĭ, oferindъ-ĭ îngeɣatъ saŭ вre-o bъstъrъ rekoritoare, orĭ kiar вre-o nartidъ de gastronomie, mъskъliga se aratъ simɣitoare, delikatъ ші nъ lasъ a i se maĭ reneta insitarea.

Într'ъnŭ kolɣŭ вezĭ вnŭ ɣermanŭ gînditorŭ ші flegmatikŭ, okъnat kъ o ninъ ші kъ o stiklъ de bere, kare se golewte la fie-kare nътrarŭ de orъ dar kare se ramnlasъ tot d'aвna dвne ordinъl bъstorъlъĭ, kare înnainte de a se sfîrші чea dintîiŭ, strigъ în limba sa lakonikъ: halbe Bier (o jъmътate oka de bere).

Maĭ din koavĭ, вnŭ magiar mîndrъ ші trъfawŭ, îшĭ rъsъчewte mъstaɣa ші bate din tokъrĭ ka sъ-шĭ dea avelŭ aerŭ imnortentŭ alŭ naɣinъneĭ sale.

Maĭ la вale вnŭ чeasornikarŭ ɣine o konвorbire desnre mewtewъgъlŭ sъŭ kъ вnŭ altŭ konfrate alŭ lъĭ, kъ okiĭ rowiĭ, ші iaŭ lekɣiĭ de înшelare вnъlŭ de la altъlŭ.

Bre-o kîɣĭ вa jъnĭ beaŭ чeaiъrĭ, ші вre-o kîɣĭ-вa nemɣĭ lakomĭ, чerŭ la angimoxtъrĭ, шniɣele, jambonŭ ші швaiɣerkesŭ (kawkaвal de Elвeɣia) fabrikat în mъnɣiĭ Брашовъlъĭ; ne kare, snre maĭ bъnъ înlesnire a stomakъlъĭ, le moaie kъ bere saŭ kъ miшmawŭ (вinŭ kъ borвisŭ.)

Mъzika kîntъ, dвne kъm snъseiŭ maĭ mъltŭ вalɣъrĭ, ші koniĭ ɣermaniĭ okoleskŭ sala în nerekĭ, ka niwte sîrtije saŭ tromne, ninъ kînd se osteneskŭ.

În salъ nredominъ limba nemɣeaskъ, ші n'aъzĭ de kîtŭ:

Was teufel! ist dass möglich? (чe drakъ? e oare kъ nътinɣъ)?

Sie sind ser höflich! (ewtĭ nrea nolitikos)!

Wie befinden Sie sich? (kъm te aflĭ)?

Es ist spet, gehen vir zu haus! (e tîrziŭ, sъ merɣem a kasъ)!

Wo ist meine Frau, meine Swester, meine Tochter, mein Man? (ъnde e nевastъ-mea, sora mea, fie-mea, bъrbatъl-meŭ)?

Wo wohnen Sie? ъnde lъkъewtĭ? ші o mъlɣime de alte вorbe familiare.

De nъ mъ kredeɣĭ ne mine, rъgaɣi-въ la Dъmnezeŭ sъ fiɣĭ sъnътowĭ, ші la anъlŭ dъчeɣiвъ de въ asigъraɣĭ kiar kъ okiĭ.

Balul lui Ianoș și Luca.

Balul lui Ianoш, aвriș onoare a вi-liș deskrie nшginș în broшвra a natra, de aчeea nв вorbeskș nimikș desnre dînsвl, чi въ trimiginș ka вnș diksionarș la naginа 12 ші вrmъtoarele din broшвra 4-a

Balul lui Luka, saș noва Bienъ, (Gast-haus zum Engel, în grъdina Чiшmeginiлui, n'are mare deosebire din aчela alș lui Ianoшș. Atît nшmaї kъ ka sъ intri în salъ, trebve sъ faчї вnș вrkвmș de вre-o natrв чinчї trente, ші вnș koborîшș tot atît de 'naltș, kare te kondвче în marea salъ a balвlui.

Toate aчeste balвrї se terminș nrin beгie ші bъtъї, de aчeea li s'a dat ші nшmele sneчifikș de balвrї de gîlчeaвъ.

Sъ trечem însъ înnainte kasъ nв nerdemș koalele kв nimikвrї, ші sъ вizitъmș balul de la Salчia nletoasъ, în dosul fînъriї kъmisii de Albastrв, ne вliga Flъmindъ.

Balul La Salcia Pletoasă.

Înkinвiгi-въ o intrare нrintr'o sъligъ strîmtъ ші întвnekoasъ, kare dъ în bвfetul balвlui, чe abia nвmъrъ natrв stînjenї kвadraгї. O masъ rotвndъ konrinde maї mвlt de jвmъtate sвnrafaga bвfetвlui; într'вnș вngiș, вnș kotlonaшș, вnde вn kafeгiș înkъmaшъ ші'n nantaloni, faчe чeaiвrї ші kafele; la nivoarele aчestвia doвъ saș treї donige kв anъ, dintre kare, ka вnș bвnș aвgвrș, tot d'aвna se вarsъ kîte вna, de nógї nrinde kiar nemte în kasъ; d'asвnra kotlonвlui, staș înшirate maї mвlte flakonaше, în forma aчelora în kare se вinde ne la sate gвїkъ, вbt nвmirї de чinчї-zecї; aчeste flakonaше, nline maї nвginș de jвmъtate kв romș, ш'anoї чe romș! A! Dвmnezeвle! вnș romș nв denarte de gazвlș de bitвnъ (nъkвrъ) чe se anrinde dekîtș-ва timnș în oraшвlș nostrв, вrîdș dвne noligъ obosigilorș dвngвitorї; — dвne вшъ, o masъ kв doвъ talere de nrъjitвrї, altвlș kв o jвmъtate litrъ kofetвrї ne fвinъ, ші altвlș kв вre-o kite-ва nerekї de nimkote ші nesmegї. Iatъ bogъgia bвfetвlui. Ծîtaiș însъ sъ snвiș kъ se maї afiъ ші вre o natrв stikle kв rakiș, ші treї bвtelii kв шamнanie, lвate kв kirie de întrenrinzъ-

torălă balălăĭ ka să-mĭ mobilezĭ saă să-mĭ nobileze băfetălă, (dăne limba d'akolo).

Din băfetă, trevĭ nrintr'o ămă strimtă, în măreaŋa sală a balălăĭ, kare maĭ nainte konrindea doză kamere, dar fiind kă trebăinŋa a verătă, s'a dărîmată zidălă desnărŋitoră, mi ast-felă din doză kikineŋe s'a făkătă ăna. În fundălă sălii, se află orkestra kămăzză de vinvĭ-măzikanŋĭ din reŋiment 3, iar sala e lăminată de doză lamne, mi de natră lămînărĭ d'ale kontrakvĭălăĭ kanitaleĭ, aăînd minănatălă dar de a kărŋe mi de a adăve ănă mirosă nlăkătă nentră toate, afară de nasă.

Aivĭ linseamte garde-robă; borba aveasta nă se găseamte în diksionarălă balălăĭ avesta. Șomonĭ, galomĭ, visme marĭ, mantale, naltoane, fie-kare mi le ŋine ne dinsălă, mi nivĭ nă se gîndeamte la băna kăăiinŋă ve domneamte în balările de nrima ordine. De mălte orĭ danŋatoriĭ se notikneskă îmniedikîndă-se în noroiălă ăskată ne narketălă sălii, adăsă de înkălŋămintele loră.

Aivĭ să ăedeŋĭ snirită, fineŋă, iskăsinŋă, komnlesenŋă, într'ănă grad ăltra-sănerioră; aivĭ să ăedeŋĭ kărte nrin înfrînveri la jokă; glăme kă nămnĭ mi kă nalme, mi kostăme...

A! ve kostăme! ŏniĭ kă xalatărĭ mĭ kă skăfe în kană ka bolnaăĭ din snitalărĭ, ăngărenĭ, babe din timnălă lăĭ Maărogeni; m'anoĭ damele!.. nămaĭ întălii, kă kanoate de noantea, mi kă kîte ănă ăoală năsă ne okĭ în timnălă danŋălăĭ. Anoĭ

jokărĭ, de dădăe sala: kontre-danŋă 1-iă, ală 2-lea, ală 3-lea, ală 4-lea, ală 5-lea, mvl. mvl. mvl; noalka, noalka-marzăka, montimĭ, skontimĭ, sotiz, orĭ Dămneze mtie kăm l'aă maĭ botezată; ăalŋărĭ, kindia, brîz, ka la ăma kortălăĭ, birălă greă, mi altele mălte kare nă le maĭ ŋiă minte.

Într'altă kameră deosebită de sală mi băfetă e o masă de lemnă lăngă fără akonerimĭ saă mermete, mi înkărkată de kane, kănăŋăĭ mi oale nozză nesmălŋăite, o mălŋime de dame mi kavalerĭ, mălŋămiŋĭ de ăiaŋa loră, înkonŋioră masa mi ănă bietă kărkană frintă ne barză, oferă fiekărăia kîte ăn membră ală să: ănăia ănă xartană, altăia nentă, altăia arină, altăia gîtă, snate, ninotă, fikată mvl; iar bardavele, kanele, kănăŋăile mi oalele trekă din mină în mină mi se nrimblă din bot în bot. Adăogaŋĭ la avestea ănă takîm de lăstarĭ, o veaŋă de fămă de tătănă, mi kîte-va ăte de kiote mi lobirĭ kă nămnălă în masă, mi veŋĭ kanoamte ferivirea avestoră indiăide în narte, mi în ŋeneră, desfătarea mi dălveaŋa balălăĭ de la Salvia-Illetoasă.

Picnicurĭ.

Sъbt numirea de niknikъrĭ, mtiqĭ, krezŭ ce se înqelene. De aceea numaĭ bъ sunĭŭ kъ sînt niute balъrĭ inventate, ka sъ noatъ lъa întrenrinzъtoriĭ maĭ mare nlatъ, asînd tot aceeaşĭ keltъialъ ka mi ceĭ kъ balъrile maskate. Dar ama mergŭ lъkrъrile la noĭ: mъgarъlъĭ îmbrъkat kъ niele de leŭ, nъ borŭ sъ-ĭ zikŭ mъgarŭ, mi'ĭ daŭ komnъssl mi falnikъl nume de mъgaro-leŭ, saŭ leo-mъgarŭ, kъcĭ sunъ maĭ bine la ureke, orĭ este maĭ nobilŭ.

În oramъl nostrъ s'aŭ dat intr'acestŭ anŭ, dozъ-snre-zeve balъrĭ de felъlŭ aceasta saŭ niknikъrĭ maĭ însemnate, toate în gustul cel maĭ bunŭ mi neikonomikŭ.

La aceste balъrĭ, unde dominъ etiketa cea maĭ mare, unde damele katŭ a fi în kostume nozъ mi elegante, fъrъ malakoafe însъ, kъcĭ se striveskŭ de mulgime, unde, micile dunqъitoare, kъ taliile fine mi delikate, în lokul mъsuilor ce se întrebuinqezŭ la balъrile maskate, îmĭ amternŭ obrazul kъ unŭ merbetŭ de albeaqъ, unele maĭ subgire mi altele maĭ grosŭ, dune kum sînt obiĭnuite, arunkŭ o dozъ de nudoare, kare al mintrelea e urea skumnъ, dar kare le kostъ ne d-lor o bagatelъ (kъcĭ magazinele de narfumurie, fakŭ azĭ marĭ konkurenqe), mi danqul, kare le inuintъ nrin sunetul musiceĭ, le face sъ sboare, nînъ kînd obosite de ostenealъ, orĭ katŭ a medea nuqinŭ sъ se maĭ renaose, orĭ mergŭ kъ kavalerul dunqъitorŭ de iaŭ limonade saŭ alte bъuturĭ rъkoritoare.

Aceste niknikъrĭ, saŭ dat narte în sala Bosel, narte în sala Slutineanu.

E. Carissi, a dat treĭ niknikъrĭ, subt numire de niknikъrĭ nobile.

Sociietatea filarmonikъ, iarъ treĭ.

Fraqiĭ Georgemti, aseminea treĭ subt numire de niknikъrĭ, nagionale romîne.

F. Zaides, dozъ, subt numire de balъrile fortuneĭ, la sfîrmitul kъrora s'a trasŭ mi o lotъrie.

Mli sociietatea francezъ, unulŭ, subt numire de Grand bal paré.

La balъrile lui Karisi tot a maĭ fostŭ ce-va lume maĭ aleasъ: isnaful marmandelor de modъ, ku kalfe mi nouice, mobilà nrin koketъriile lor sala, mi aduceaŭ desfutarea balъrilor.

La cele treĭ balъrĭ ale sociietъqiĭ filarmonice, înnalta sociietate a sniqerilor, a birtamilor, a berarilor, a tinografilor, a meseriamilor streinĭ, mi în nartikularŭ a nemqilorŭ, fucea fala acestorŭ balъrĭ, unde balqurile se reneta maĭ adesea.

Балърile naţionale romîne авъръ маї ачеeашї soartъ: sgomot mare ші treabъ пъцінъ.

Балърile fortъneї, în lokъ de a adъче fortъnъ bietъlъї întrenrinzъtorъ, ї a adъsъ маї mъltъ nagъbъ.

Iar balълъ sovietъţiї franчeze, nъmit Grand bal paré, ar fi fъkът faţъ anъnчiълъї de ar fi linsit kankanele.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE